

С. М. Кучанський

старший викладач кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Якщо провести аналіз правового регулювання інформаційних відносин в Україні та узагальненого досвіду міжнародної практики, то це дозволяє визначити низку доктринальних, основоположних, методологічних, принципівих положень у площині інформаційного права:

- основний об'єкт правового регулювання — суспільні інформаційні відносини;
- основний предмет суспільних відносин — інформація (відомості, дані, знання, таємниця тощо);
- метод правового регулювання це системне комплексне застосування методів конституційного, цивільного, адміністративного, трудового та кримінального права (що визначає

міжгалузевий характер публічно-правового регулювання) та застосування методів приватноправового регулювання (на рівні правочинів, угод, звичаїв тощо).

Отже, за правовою природою походження інформаційне право слід розглядати як міжгалузевий комплексний інститут національного права України, який має приватноправову і публічно-правову складові, тобто норми права розробляються і формуються як на публічному (державному), так і на приватному рівнях суспільних відносин.

Через предмет регульованих суспільних відносин (інформацію) інформаційне право має зв'язок з іншими міжгалузевими інститутами права: банківським, страховим, конкурентним тощо. Інформаційне право утворює у поєднанні з ними велику, складну, агреговану гіперсистему права третього порядку. Тобто у відповідності з положенням теорії гіперсистем права інформаційне право базується на засадах правових систем другого порядку [1, с. 19].

Таким чином, домінуючою методологією розробки і формування інформаційного права України повинні стати доктринальні положення сучасного вітчизняного конституційного права (основа — Конституція України) та узагальнені дані найкращих здобутків міжнародного права щодо визнання пріоритету верховенства прав людини у сфері суспільних інформаційних відносин.

При такому підході доктринальною визнається також багато-об'єктність юридичних норм щодо застосування законодавства з метою правової кваліфікації суспільних інформаційних відносин, природної єдності всіх умовно визначених галузей права.

Важливим аспектом розробки теорії інформаційного права є проблематика його підсистем — субінститутів. Серед основних субінститутів сфер правового регулювання інформаційних правовідносин можна зазначити такі: визначення та правове закріплення провідних напрямів і методів державної політики у сфері вибору мов спілкування; правове регулювання суспільних відносин у сфері засобів масової інформації; забезпечення умов для розвитку механізму правового захисту всіх форм власності на інформацію та інформаційні ресурси та інше.

Важливим аспектом розвитку інформаційного права України є створення реальних правових бар'єрів для профілактики

зловживань у сфері документообігу, зокрема недопущення свавілля державними та недержавними структурами, посадовими особами щодо примушування надавати їм громадянами інформацію, яка існує в інших структурах [2, с. 175].

Інформація і комп'ютеризація викликали необхідність перегляду сутності категорії «документ». У практиці вже давно існує поняття «електронний документ», «електронні довідки», «електронні звіти», «електронні гроши» тощо. У зв'язку з цим перевірка достовірності документа, встановлення юридичного факту та його документального фіксування повинні покладатися (бути функцією) на окремі органи, які уповноважені видавати відповідні документи чи перевіряти їх достовірність.

Література

1. Калюжний Р. А. Питання концепції реформування інформаційного законодавства України [Текст] / Р. А. Калюжний, В. Д. Гавловський, В. С. Цимбалюк, М. В. Гуцалюк // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. — 2000. — № 2. — С. 17-21.
2. Цимбалюк В. С. Державно-правове регулювання соціальних інформаційних відносин [Текст] / В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. Д. Каштур // Українське право. — 1998. — № 19. — С. 173-175.